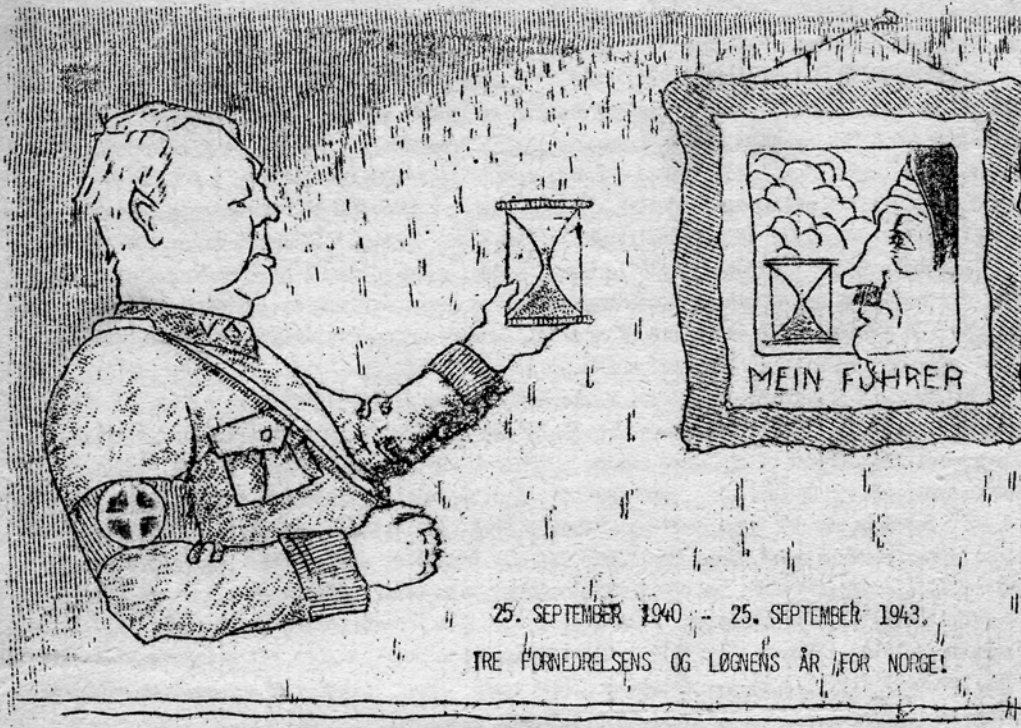

DEN 25. SEPTEMBER 1943 var 3-årsdagen for quislings "maktovertagelse". En ny milepel i Nasjonal Samlings historie! - Med dette beskjedne skrift vil vi gi vårt bidrag til å minne det mørkeste kapittlet som er nedskrevet i vårt folks dagbok. 3 fornedrelsens og løgnens år! - Men midt i den tunge kamp som vi fører og må føre til oppgjørets dag, er det iallfall et lyspunkt. En kan nemlig konstatere at sjelden i verdenshistorien har noe statsstyre resultert i en så dundrende fiasko som Nasjonal Samlings 3-årige kamp for å skaffe Norge en plass i det stortyske livsrom.

Selv om det i noen grad er egnet til å berøve jubiloet dets glorie, vil vi begynne med å sette fingeren på en kjensgjerning som har vært noe uoåaktet i denne forbindelse. Statsrettslig sett var det ikke en MAKTOVERTAGELSE, men tvert om en MAKTFRATAGELSE som fant sted den 25. september 1940.

Da quisling ved juletider 1939 var i Berlin, klarte han å overbevise rette vedkommende om hvor takknemlig vi nordmenn ville bli, dersom den tyske hær overtok beskyttelsen av oss. - Den 9. april kom, og quisling hadde fra første øyeblikk sine planer ferdig. Den 10. april kunngjorde han at hvis motstanden ikke ble innstillet uten opphold, så "vil det kunne medføre rettsforfølgelse for de ansvarlige og delaktige. Fra alle kanter av landet får vi forøvrig en strøm av takketelegrammer. Folk forstår betydningen av at Norge under denne tiden dog har lykkes å få en egen norsk nasjonal regjering..." "En egen norsk nasjonal regjering" ! - det er jo ord for ord innholdet av den historiske statsakt på Akershus 2 år senere.

Til å begynne med var det noen som håpet at tyskerne ville opptre etter folkeretten. "Jeg har fått meg overdratt den oppgave å sikre Norges land mot angrep fra Vestmaktenes side", proklamerte v. Falkenhorst, og som øverstbefalende for den tyske okkupasjonshær forsikret han at: "de tyske tropper

forsynes med matvarer, bensin og olje hovedsakelig fra Tyskland. Det er bare i overgangstiden at noen av disse ting rekvireres i Norge."

v.Falkenhorst fant quislings upopularitet så opplagt at han etter få dager lot administrasjonsrådet overta den sivile makt. Det var en god ordning for landet, men den ble dessverre kortvarig. Folket sto i denne tid loyalt på kjensgjerningenes grunn. Arbeidsro ble gjeninnført og administrasjonsrådet gjorde landet uvurderlige tjenester f.eks. gjennom sine handelsavtaler med Tyskland, som bl.a. lot Norge beholde disposisjonsretten over all norsk fisk. I denne tid fikk nordmennene lagt opp de klippfisklagre som vi har levd på inntil nå. - "Jeg tenker ikke på å la utføre matvarer av noe slag til Tyskland", erklærte Terboven på Slottsplassen 1. juni. Det er verd å legge merke til at de kjentfolk som senere endte i fengsel og konsentrasjonsleir og landsforvisning var de første til å undertegne opprop om nødvendigheten av ro, arbeid og orden, - navn som rektor Seip, Erling Steen, Paul Frank, Bjørn Malm, Henning Bødtker, I.B.Hjort m.m.fl.

hitler var i praksis på god vei til å løse sine redelige offisielle oppgaver i Norge. Men hans hensikter var andre. På en eller annen måte skulle han ha sikret Norge for Stortyskland. Til dette var administrasjonsrådet et ubrukbart redskap. hitler kunne selvfølgelig tale rett ut, på samme måte som pressesjefen for Ostland, dr. Zimmermann, som sa at de baltiske stater etter erobringen fra russerne var å betrakte som det tyske rikets "rettmessige arv". Men det ville unektelig virke bedre om det kunne skapes et skinn av at Norge overleverte seg selv frivillig. Derfor fikk vi 25. september 1940. Den kollektive regjeringsmakt som administrasjonsrådet hadde utøvd, ble likvidert. De nye "konstituerte statsråder" fikk ingen adgang til å holde statsråd. Deres eneste oppgave var hver for seg å sette Terbovens vilje ut i livet. I en tale forklarte quisling om deres stilling at "hver av de nye statsråder har myndighet til å gi forordninger med lovs kraft. Denne myndighet er begrenset av Reichskommissar som har den øverste myndighet i Norge i påvente av Nasjonal Samlings fullstendige maktovertagelse". Hele dette avsnitt av quislings tale, som ble holdt i Trondheim 10. oktober 1940, ble strøket av den tyske sensur, så det kom ikke i avisene. - Faktum er at Norge statsrettslig sett mistet enhver form for regjeringsmakt den 25. september 1940. Men quisling ble fører for det "statsbærende parti". Fortyskningen av Norge kunne begynne. Vi skulle bli et nazistisk samfunn.

PLANENE.

Hverken tyskerne eller quisling ventet at nordmennene skulle finne det storartet å få lov til å bli tyske nazister. Det måtte skaffes andre lokkemidler, noe stort og revolusjonerende, som virkelig kunne vekke folket. Vi nordmenn, de germanske guders ektefødte etlinger, var skapt til å innta en lederstilling i det storgermanske folkefellesskap. quisling, som visste at tyskerne er mer raseblandet enn de fleste, fortalte oss at verdens fornyelse ville komme fra det rene germanske blod i Norden. Det germanske korstog mot bolsjevismen er derfor i første rekke nordmennenes sak, - en naturlig forklaring på at quisling i sin tid lot anordne 4 dagers nasjonalsorg over tapet av Stalingrad, mens tyskerne bare skulle sørge i 3 dager. Når hitler taler om seirens virkninger for "de neste tusen år", er ett eneste tusen for lite for quisling: "Vi står foran en ny tidsalder som må regnes i årtusener", erklærte han en uke etter "maktovertagelsen". Flere ganger kommer han tilbake til dette uten noen gang å være dårligere enn hitler. Den 13. juni 1941 sa han: "Det tyske folks fører har sagt for tusen år. Vi må kanskje tilbake til vår tidsregnings begynnelse for å finne noe lignende av det som skjer i dag."

Jo, det bar mot nye tider! Norge skulle ikke bare bli fritt, det skulle også bli stort. (Collosseum 6. sept. 1941) Hvilke territoriale krav Norge måtte ha, lot quisling aldri offentliggjøre, men dette spørsmål henhører kanskje til de militære hemmeligheter, idet overraskelsesmomentet jo er den første forutsetning for en vellykket lynkrig. - Det er ikke utenkelig at quisling siktet til U.S.A. hvor Norge som kjent har en minoritet, som - hvem vet - en dag kan bli undertrykket. I hvert fall

merker en at quisling gjentatte ganger beskjeftiger seg med den norske minotiret i U.S.A. Under pinsestevnet i Borre 1941 erklærte han at det er Nasjonal Samlings mål å få minst 1 million nordmenn tilbake til hjemlandet, "slik at det norske folk kan bestå og vokse og ved neste århundreskifte telle 10 millioner". - quisling fortalte aldri hva han aktet å bruke alle disse menneskene til. Kanskje han tenker seg på vikingetog med vårt nye befolkningsoverskudd? Som han understreket i en av sine Trondheimstaler: "Vi må tilbake til vikingetiden som etter min mening var en praktfull tid i mangt....." Om vikingeferden virkelig skulle gå helt til Amerika, vites selvsagt ikke, men en må iallfall kunne gå ut fra at England skulle utbygges til brohode underveis. quisling ville på denne måte også kunne få korrigert et språklig misforhold som han har pekt på i en egenhendig skrevet avisartikkel for Norsk Artikkel Tjeneste i februar 1941: "Norges skjebne ble beseglet for århundrer da kong Harald Hårdråde falt på Standford Bridge, 120 km. nord for London i 1066, den 25. september. Således kom England og dets utvidelser i dag til å tale halvt latinsk, halvt germansk, i steden for norsk". Selvsagt kan en ikke slutte av dette at det er quislings mål å gjøre England til norsk koloni, men at han har en slags nyordning av England i hodet, framgår av hans kringkastingsopprop til de norske frivillige i regiment Nordland et halvt år før Sovjet kom med i krigen: "La oss ikke gjøre skamp på våre fedre som i sin tid erobret England og grep nyskapende inn på så mange steder i Europa".

Hvis alt dette skulle lyde som filosofisk-politiske utopier fostret i hjernen hos en sinnssyn fantast, så hadde nyordningen også trumfer av annet slag i bakhånd. Norge skulle ikke bare bli fritt og stort, det skulle også bli rikt. Tyskerne ville hjelpe oss til å bygge opp landet. De skulle tegne og gjenreise våre byer for oss og gjøre Norge til en industristat som ville redusere vår nabo Sverige til et Lilleputtland. Den nye storindustrien skulle skape en inntektskilde av langt sundere og sikrere art enn skipsfarten, som hadde tatt slik overhånd at den ikke sto i noe rimelig forhold til landets virkelige behov. En industriell milliardplan ble framlagt. Gigantiske kraftanlegg skulle stampes opp av jorden, - Glomfjord, Tysse, Osa, Mårvann, Aura og Sauda. Fabrikker og nye byer skulle reise seg i deres spor. Hjulene skulle løpe, maskinene surre, tyskerne skulle hjelpe oss. Penger og velstand! Avsetningen var det ingen fare med. Stortyskland skulle hjelpe med alt sammen. En stor og ny tid!

Ganske visst var det krig, men den var praktisk talt vunnet - det har stått i Fritt Folk siden første nummer kom ut. Om Russland var med eller mot, spilte en forsvinnende rolle - kanskje særlig for quisling. I hans øyne er det nemlig en ganske selvsagt ting at alle krigførende folk hilser fienden som befriere. 14 dager etter at krigen med Russland var brutt ut, sammenkalte quisling stort møte på Universitetsplassen og lot "folkemassen" forstå at nå var seiren sikrere enn noen gang før: "Når aksemaktene har fått befridd det russiske folk, står 400 millioner mennesker sammen, og alt som trengs for å bryte enhver blokade er i deres hånd". - Ja, det er ikke til å tro.

Nasjonal Samlings usvikelige tillit til Tysklands seir i denne krig er i det hele et stoff som kunne gi rike muligheter for psykopatisk forskning. Det er lenge siden en hørte at tyske offiserer moret seg med å fortelle at nå var det ikke andre i Europa enn de norske NS-ene som trodde at Tyskland skulle vinne krigen. Det må være en biologisk påviselig mentalitetsbrist hos disse med åndelige skylapper som tror fordi de vil tro. En kan bare minnes Knut Hamsuns hilsen til NS's 10-års jubileum den 17. mai 1943: "Jeg synes det går riktig godt nå. Ubåtene arbeider jo natt og dag. Europa har gjort seg rede. Innen et par uker vil vi vel spørre nytt på østfronten, og innen en måned har Japan rørt på seg". - Nei, da var det allikevel bedre å si som quisling på pinsestevnet i Borre 1942: "Det kan ikke være tvil om at situasjonen er lysere. Vi er nådd derhen at kommer ikke seiren i dag, så kommer den i morgen". - Finnes det virkelig noen som for alvor tror fremdeles?

PLANENE GJENNOMFØRES.

De 3 lange pinefulle år som vi har levd under den nye tids svøpe, har i sine ytre resultater

skjenket oss et statssamfunn gjennomsyret av korrupsjon og løgnaktighet. Det er lettere å finne nålen i en høystakk enn sanne ord i "det offisielle Norge" for tiden. Tyskerne viste kynisk veien. Hvor ble det av Terbovens og v.Falkenhorsts tilsagn om at Norge skulle få beholde sine egne matvarer? Hvilken vei har det norske kjøttet tatt? Er det slett ikke skipet poteter og grønnsaker til Tyskland? Hvem får den norske tranen? Selv fisken må nå rasjoneres i Norge, og det så rasjonelt at forretningene har begynt å selge utvannet klippfisk og halvråtten sild på våre nye fiskekort! Det sanne forhold er at alene Nord-Norges fiskeproduksjon i disse krigsårene har vært godt over 200 millioner kg. årlig. Dette skulle - i tillegg til silden, seien, torsken og annet fra det sønnenfjeldske - utgjøre omtrent 70 kg. om året pr. individ.

I hvert fall i begynnelsen, før løgnen ennå var gjort til gangbar mynt i Norge, skulle en tro at quisling ville ha funnet det for stridt å påstå at NS var en flertallsbevegelse. Det er ikke til å komme forbi at NS ved siste stortingsvalg bare oppnådde 1,83 % av samtlige avgitte stemmer. Men quisling nektet seg ingen ting: "Det er ikke noe diktatur vi vil; vi representerer den norske folkevilje" skrek han ut i sitt første foredrag etter "maktovertagelsen". Folk hånlo. - En uke etter grep han på ny ordet, i Trondheim 10. oktober: "Det sies at vi ikke representerer folkeviljen i Norge", begynte han, og han vred seg som en orm for å komme ut av det: "Folkeviljen, hva er det? Er det ikke vi som stemmer imot når det bærer mot undergang, som representerer folkeviljen? Vi i NS representerer det norske folks vilje, viljen i folket!" - Lenger var det ikke råd å komme. Med folkeviljen forsto han viljen i folket slik Nasjonal Samling ønsket at den var. - I Skien den 4. november lyver han videre uten forsøk på omskrivninger: "Hovedmassen av det norske folk vil ha den nye orden". - Det burde ha virket som en kald dusj på quisling da Himmler ved sitt første Norgesbesøk i januar 1941 talte om nordmennenes "totale mangel på forståelse i året som er gått". - Men quisling fortsetter: "Jeg vet at NS i virkeligheten har flertallet i det norske folk. Men noen utøver fremdeles sin terror mot det norske folk og NS. Det er noen småklikker av forfattere, kunstnere, fagforeningsfolk og pengefolk. Nå har disse klikkene dristet seg til å sende Reichskommissar Terboven en skrivelse....." Disse quislings ord ble uttalt på pinsestevnet i Borre 2. juni 1941. Da han nøyaktig et år etter står på samme talerstol har disse "klikkene" utvidet seg til å omfatte lærerne, prestene, juristene, legene, ja alt - absolutt althva en forstår med den "alminnelige mann", men vi får høre at "tallmessig og kvalitativt står vi i dag over dobbelt så sterke som for et år siden. Jøssingene er ikke så sterke som de tror. Vi i NS har nøyaktige lister over dem. Det viser seg at bare 1 % av dem er jøssinger..... NS er nå så sterkt at det er et spørsmål om vi skal ta inn flere medlemmer". - Her kulminerte vel løgnen om flertallsbevegelsen NS. Senere har propagandaen skritt for skritt slått til retrett. Nå hører vi til stadighet at når alt kommer til alt så er det ikke mengden som er det avgjørende. Store revolusjoner blir alltid gjennomført av et mindretall. - En da oppfant propagandaminister Lunde ordet "massetoskeskap" i forbindelse med jøssingene. Skulle det være disse som utgjør massen? - Til slutt ser en det pinlige nederlag på trykk, på første side i "Aftenposten"s morgennummer den 10. juni 1943: "Vi er vel sannheten nærmest når vi er realistiske nok til å erkjenne at bare en ytterst beskjeden procent av det norske folk har øynene åpne for de kjensgjerninger som vi i NS synes er innlysende".

Så meget fullstendigere er dette nederlag som NS ikke har skydd noe middel i sin kamp for makten. Det begynte riktignok så vakkert med quislings forsikring om at "vi kommer ikke med sverdet i den ene hånd og den nye ordning i den annen og sier: Velg! Men vi appellerer til den gode vilje hos våre landsmenn". Men ennå før et halvt år er gått, tar han sitt ord tilbake: "Da menneskene, slik som de i regelen er, bare har resoekt for makten, så får man bruke makten. Norge ble samlet med makt og kristnet med makt". (Colloseum 13. mars 1941) - "De som ikke evner å tilegne seg min oppriktige beundring og høyaktelse for det tyske rikets fører, står fiendtlig like overfor den nye utvikling". (Col-

losseum 6. april 1941) - "Kampen er i dag dødsens alvor. Derfor er det bare en ting som venter dem som står imot oss - de må tilintetgjøres!" (7. desember 1941) - Truslene vokste for hver ny tale. "Ingen nordmann har lov til å tro eller ønske at England skal vinne krigen, det er landsforrederi i aller høyeste potens". - "Norge er i dag verdens sterkeste festning. Vi i NS er heller ikke så få at vi uten videre lar oss rasere bort. Den forferdeligste borgerkrig ville bryte ut, og jøssingene ville bli totalt utslettet fra jordens overflate". (Stiklestad 29. juli 1942)

Men var det tenkelig at nordmenn skulle kunne straffes uten etter lov, - for ingen lov hadde ennå forbudt folk å tro og håpe? Jo, så galt var det! Den 13. januar 1942 ble det kunngjort at 20 venner av kongehuset var satt fast fordi engelskmennene hadde ført med seg 8 NS-folk etter et raid i Norge. Den 30. april ble 18 nordmenn henrettet "som straff for det feige (uoppklarte) snikmord på 2 tyske politimenn". - Den 10. mai kunngjorde NTB at "en rekke personer i Oslo og omegn, som gjennom sin innstilling og sitt undergravningsarbeid må ansees ansvarlige for at den slags kan forekomme, (mord på en politimann ved svenskegrensen) er tatt i sikringsforvaring". - Fantes ingen rettsfølelse igjen i landet? Ingen skamfølelse? Aldri har nordmenn følt seg så fornedret. - Den 6. oktober 1942 kom unntagelsestilstanden i Trondheim, da 10 nordmenn ble skutt som soning for andres sabotasje. Terboven vedkjente seg uten blygsel i "premissene" for dommen at de som nå var revet ut av sine smutthull hadde hjulpet den forbryterske emigrantklikken i London "enten ved sin innstilling eller aktivt...." Og quislingene forsvarte dette med høy røst, ja nesten med triumf i stemmen. Fylkesfører Røgstad som nettopp var blitt fotografert på flyplassen ved Trondheim, idet han ønsket Terboven velkommen, reiste til Oslo og holdt foredrag om affæren: "Vi sa fra at no er det slutt med advarslene, men tross dette har kampen kanskje tilspisset seg".

Hva forlangte man egentlig av det norske folk? Å tro og ønske var forbundet med dødsstraff. Å forholde seg loyal i all opptreden var ikke tilstrekkelig. - Hva quisling forlangte var folkets aktive, bevisste medvirken til oppbyggingen av en nazi-stat, som bare i navnet skulle skille seg fra den tyske. Som quisling skrev i "Das Reich": "Den nye verdensakse Roma-Berlin er forlenget til Oslo". - Det var alt for tydelig at folket ville forråde sin ære og sitt fedreland om de bøyet seg for quisling.

Allerede i januar 1941 fikk landets skuespillere beskjed om at de heretter ville bli betraktet som tidens åndelige frontkjempere. I et halvt år kjempet skuespillerne en veltemodig rettens kamp mot makten. I Oslo ble 8 skuespillere og Nasjonalteaterets styre kjørt bort i tyske politibiler. - Skolene ble det neste kampsentrum. Lærerne visste hva de gikk til. De hadde Lundes ord for at "det er direkte forbrytersk å hindre ungdommen i å få opplysning om den tid vi lever i". Lærerne valgte allikevel standhaftig å utkjempe sannhetens kamp mot løgnen. På en natt ble over 1.100 lærere arrestert, og i konsentrasjonsleirene ble de behandlet strengere enn andre fanger. - Heller ikke kirkens menn unngikk de norske fengsler. - En gigantisk åndens kamp ble ført på alle felter. Sambandene ble presset igjennom og de gamle tillitsmennene arrestert. Det regnet med nye lover. Statstjenestemennene og kommunefunksjonærene ble arrestert fordi de ikke møtte opp på ministrenes offentlige foredrag. I landsorganisasjonene forlangte man at arbeiderne skulle betale sin kontingent under henvisning til 12 falne standrettdommer. Hansteen og Wickstrøm var skutt. Hvem ble den neste? Over alt dirret nervene der nordmenn i ledende stillinger tok ansvaret og stillet til kamp.

RESULTATENE.

I dag forstår vi at ingen ofre har vært for store. Etter 3 års kamp har hjemmefronten hittil seiret. quislings byggverk ble ikke solidere enn det nye kraftverket i Sauda, som bokstavelig talt blåste ned i den første kraftige novemberstorm. En for en er nyordningens veldige planer sunket i grus. Hvorledes ble det f.eks. med bygningen av den norske storindustri? Glomfjordanlegget skulle ha

vært utvidet til det tre-fire-dobbelte av sin nåværende kapasitet. En britisk kommandotropp sprengte turbinrørene - og arbeidet ble nedlagt. Aura-anlegget skulle opp i 200.000 kw. og en stor alluminiumsfabrikk skulle føres opp. Nå ligger mengdevis av materialer på stedet, veier og barakker er bygget, men anlegget er difinitivt oppgitt. På Tyin arbeides det med en kraftstasjon for 80.000 kw. som beregnes å være ferdig høsten 1944. Den korresponderende aluminiumoxydfabrikk i Årdal er for en tredjedel ferdig, mens aluminiumfabrikken bare kan betraktes som påbegynt. Osaverket i Hardanger skulle bygges for en kapasitet av 70.000 kw. Svært lite ble gjort, og nå er også resten oppgitt. I Tysse skulle det såkalte Øvre Tysse utbygges, men arbeidet ble innstillet i sommer. På den andre siden av fjorden ligger Eitrheim hvor en aluminiumsfabrikk skulle oppføres. Hus og annet er bygget, men nå står alt. I Sauda skulle det anlegges et kraftverk for 85.000 kw. og en større aluminiumoxydfabrikk. Kraftanlegget er oppgitt, men fabrikken er bygget opp for annen gang, etter at den først blåste ned. - I tillegg til disse Nordags anlegg (Nordag er i realiteten den tyske stat) hadde Nordisk Lettmetall bygget sitt store anlegg for fabrikasjon av magnesium og aluminium på Herøya.(Nordisk Lettmetall eies for to-tredjedelers vedkommende av tyske interesser) Etter bombeangrepet i sommer er nå Nordisk Lettmetall med tilhørende kvartsbrudd etc. difinitivt gått over i historien. Da kraftleveringen til Herøya ble overflødig i og med Nordisk Lettmetalls opphør, innstillet man samtidig byggingen av Maaranlegget, hvor over 2.000 mann har vært holdt i arbeid. - Det er antagelig nedlagt vel 500 millioner kroner i ovennevnte arbeider. For størstedelen er disse pengene bortkastet for alltid.

Tyskerne skulle hjelpe oss med alt sammen, het det. Men nå går det oppsendte materiell sydover igjen. Alt slags materiell, krigsmateriell, luftvernskyts, biler og dessverre også en stadig økende strøm av fabrikkenes monteringsmateriell. Endog våre siste små resurser av metaller blir tatt fra oss. Tyskerne hadde lovt oss å sende i hvert fall noe av det aller nødvendigste av kobber, tinn , bly o.s.v. og tidligere i krigen fikk vi også et minimum av hva vi trengte. Men nå går alt sammen sydover igjen.

Etter 3 års quislingstyre finner vi et uttømt og vanstelt land. Ganske visst er arbeidsløsheten avskaffet. Vi har i dag antagelig mellom 150-180.000 norske arbeidere i tysk tjeneste. Men hva er disse arbeidere beskjeftiget med? Slett ikke med det som før i tiden ga grunnlag for vellstand. - Vi er blitt ribbet til skinnet. Lagrene er tomt, våre jernbaner er slitt, våre lastebiler utbrukt, fiskerflåten utbrukt, kvegbestanden redusert og skogen har fått et ulivssår. Uerstattelige verdier er tapt for landet. - Og våre finanser? Inntil i dag er ca. 7 milliarder kroner uttatt på tyskernes konto i Norges bank. Pengene er praktisk talt opphørt å være byttemiddel. Intet land i Europa har tilnærmelsesvis hatt så store okkupasjonsomkostninger pr. individ som Norge, i første rekke p.g.a. den kostbare befestning av vår kyst. Ifølge en amerikansk oppgave fra noen tid tilbake, sto Norge som nr. 1 med 109 dollars i okkupasjonsomkostninger pr.hode, mens Frankrike hadde 70, Belgia 42, Danmark 32 og Holland 28 dollars pr. hode.

Moralsk og åndelig står ettersletten overfor tunge oppgaver. Påkjenningen har vært av gjennomgripende betydning for ungdommens karakterdannelse. Hele vår kulturarv sto truet. Gjennom generasjoners møysommelige streben mot høyere etiske idealer var vi opplært til ikke å hate. I dag hater vi av fullt hjerte. Det blir kanskje verst for ungdommen, - de yngste har vel snart glemt hva fred og frihet var. - Vår skoleundervisning er nå truet for alvor. Hvor enestående lød det ikke da Terboven 1. mai 1941 erklærte: "For at den norske skolegang skal bli minst mulig hemmet har den tyske forsvarsmakt på min bønn strukket seg så langt som mulig for å la skolene stå til rådighet for undervisningen. For framtiden vil jeg under disse omstendigheter derfor beklage enhver tom skole, også når den bare står tom noen timer, hvis ansvarsløse lærere eller foreldre gjerne vil la sine barn leke politikk". I dag kan Terboven se seg rundt. I en rekke byer er skoleforholdene snart sagt helt umulige. I byer som Tromsø, Stavanger og Bergen leter en forgjeves etter det siste bedehus til skolebenk. Oslo hadde

i fjor ingen folkeskole fri, og bare Nissen og Foss skoler for den høyere undervisning. Disse ble delt mellom 8 høyere skoler. I år har Oslo ingen skoler til rådighet. Ikke en eneste en! I fjor måtte en i de høyere skoler skjære vekk en rekke bifag og kutte ned pensum i hovedfagene med opptil en tredjedel. I år er det selve skolegangen som trues.

På den tiden da nazi-terroren sto på sitt høyeste holdt Ministerialrat Müller en selvrosende tale -ingen gjør det så bra som tyskerne- i anledning av Reichskommissariatets 2-årige beståen: "Når avisenes opplag øker, bøker og tidsskrifter kan komme ut, når konsertlivet blomstrer og kulturlivet overalt går sin vante gang, er det et bevis på at arbeidet har vært vellykket". I dag må det være tillatt å trekke den motsatte slutning, at når avisenes opplag i dag nedskjæres, når bøker og tidsskrifter ikke kan komme ut, når konsertlivet ikke blomster og kulturlivet ingen steder går sin vante gang, - da er det et bevis på at arbeidet ikke har vært vellykket. - Siden 9. april 1940 er omkring 130 norske aviser gått inn, deriblant flere av de største, og resten av dem kommer ut som miniatyrutgaver av den nye tid. - Konsertlivet? I Oslo har ingen norsk kunstner som regnes for betydelig gitt selvstendig konsert på flere sesoner. De bildende kunstneres store monstringer, Statens Kunstutstillinger tilhører snart den glemte fortid. Våre største teatre står tomme. Trøndelag Teater har stått så mennsketomt at den innsatte teatersjef Barcley-Nitter nå har sokt avskjed. Det norske Teater måtte ordne det slik at forestillintene skulle avlyses hver gang det var ferre enn 10 mennesker i salen. Flere ganger var det blitt spilt for 2-3 tilskuere. Siden Nationalteateret begynte høstsesongen i år - med 3 avvekslende stykker oppsatt som publikumsattraksjoner med overdådig kostbart utstyr - har gjennomsnittet vært ca. 100 tilskuere, d.v.s. omtrent 4 besatte benkerader. Men bare halvparten av disse hundre, ofte betydelig ferre, har betalt sine biletter. Ikke engang på fribiletter kan det skaffes publikum!

En like skrikende hån som de tomme benkeradene i kulturlivet ble de mennesketomme tvangssambandene på sitt område. Eksisterer sambandene overhodet? - Mange av dem har ennå ikke fått sine forskrifter. Et gravens mørke ruger over dem alle. Juristsambandet, arkitektsambandet, legesambandet, pressesambandet, lærersambandet, ingeniørsambandet og hva de måtte hete alle sammen. Ikke i et eneste et av dem er det blitt innkrevet medlemskontingent, ja ikke engang hos den delen av lærerne som undertegnet sitt medlemsskap på tvangsarbeidet i Finnmark. Bare et eller to samband har meddelt sine "medlemmer" at det overhodet består noe styre. Ingen skrivelser er kommet fra sambandene, ingen underretninger og ingen krav. De første månedene kom det riktignok ut en rekke fine nye medlemsblad i de forskjellige samband. De fleste eksemplarene ble sendt tilbake i posten, mens andre ble beholdt som suvenirs. På få unntagelser når er samtlige disse organisasjoner gått inn i all stillhet, også det fantastiske underskuddsforetagende "Norsk Arbeidsliv" som i alle norske leiegårder ble liggende i trappeoppgangen, hvis ingen brukte det til brendsel. - Men arbeidslivet har jo også ført en ekstra smertefull eksistens hva nyordningen angår. Allerede før jul 1940 meddelte quisling at en "arbeidets lov er allerede under utarbeidelse", og loven ble kalt et av nyordningens viktigste grunnlag. Etter unntagelsestilstanden i 1941 ble en hel komitè nedsatt for å ta hånd om loven, og "minister" Lippestad har gjentatte ganger innvarslet denne "arbeidets lov" som skulle sikre partiet innflytelse i arbeidslivet gjennom NS-menn som tillitsmenn på arbeidsplassene etc. Inntil i dag er loven ikke kommet. Samme skjebne som "arbeidets lov" fikk det bebudede "Norges Arbeidssamband" som skulle sikre Norge en kopi av "Die Arbeitsfront" i Tyskland. - Men som kronen på verket kommer vel kirkens paradoksale stilling under nazistyret. Siden påsken 1941 har prestene ikke hevet sin gasje av Staten, og inntektene av sine prestegårder refunderer de til Staten. Men i kirkene preker de!

3 års quislingstyre -- Hvor mange løfter er brudt og hvor mange forhåpninger gjort til skamme? Vi skal i farten bare minnes en eneste til av de tusen høytidelige forsikringer. I oktober 1940 kunne en lese i avisene at sjefen for politidepartementet, Jonas Lie, på det skarpeste tar til orde mot

lognmeldingene fra London og erklærer kategorisk overfor NTB at "det finnes ingen konsentrasjonsleir i Norge, og det er heller ikke planlagt bygging av slike." - Grini, Ulven, Falstad! De er alle fullt besatt. Bare på Grini sitter til stadighet ca. 2.500 mennesker. Rundt regnet fører 7.500 nordmenn for tiden sin eksistens i norske konsentrasjonsleirer, fengsler, hjelpefengsler og festningsarrester. I tillegg til dette er antagelig noen tusen ført til tyske fengsler og konsentrasjonsleire. Krigsfangene snakker vi ikke om. - Et vakker resultat av 3 års arbeid for "det frie Norge".

Det er en fullstendig rettløs stat quisling kan registrere under sitt falittbo. Hva teller det med hundrevis av nye straffebestemmelser, som tar seg selv ytterst høytidelige med henvisninger og paragrafer om boter og fengsel for stort og smått, om arbeidsdisiplin og politiske demonstrasjoner, hva teller det når en vet og ser at ikke bare tyskerne, men også sikkerhetspolitisjef Martinsen ifølge gjeldende "rett" har lovlig adgang til å sikre hvem som helst for 5 år - uten adgang til forsvar, uten begrunnelse, uten forhør, uten dom! Hva skulle en så med noen "folkedomstol"? Den er da også stille og rolig avgått ved døden. - Vår lovgivning er i dag et eneste kaos og ikke den kloktigste jurist kan si om lover består eller ikke består. Ja, ikke engang om grunnloven består. Det er sagt fra quislings side at grunnloven fremdeles er bestående rett så lenge den ikke utrykkelig settes til side ved lov eller forordning. Men hva er grunnloven mot et pennestrøk fra vidkun abraham quisling? Det ville sikkert bli oppfattet som en uforskammethet om en prosederende jurist tillot seg å minne om at flere av grunnlovens paragrafer stadig er blitt stående upåaktet av nyordningens lovverk, således § 102 om at "husundersøkelser må ikke finne sted uten i kriminelle tilfeller" og § 100 som sier at trykkefrihet bør finne sted og at "frimodige ytringer om statsstyrelsen er enhver tilladt". - I den mest skjærende motsetning til grunnloven sto henrettelsen av politifullmektig Eilifsen, som fant sted etter en lov som ble gitt "tilbakevirkende kraft".

KONKLUSJON.

Av quislings politiske byggverk har vi hittil ikke sett mer enn grunnmuren. Forutsetningen var jo en viss tilslutning til NS. quisling har selv ved en leilighet antydet hva minstekravet var. Det var i talen under pinsestevnet i Borre i 1942, hvor han åpenbarte hensikten med Ungdomstjenesten i NS. "Gjennom ungdomstjenesten", sa han, vil 400.000 mennesker komme under våre foreres innflytelse. Av de beste 10 % av disse vil igjen en elite på 30 % bli opptatt i NS. En tilgang på 4-5.000 medlemmer er nok for en bevegelse som skal styre landet". - Han fikk dem aldri!

Men en skal vokte seg for å tro at NS i alle deler har henlagt sitt program. Rikstinget er ennå ikke oppgitt, og den dag kan når som helst komme når striden i Norge blusser opp igjen. Kampen vil neppe bli reist i en så ren politisk form som tidligere. Det er f.eks. rimelig å tro at ungdomstjenesten er henlagt for godt. Det er derimot ikke tilfelle med den "nasjonale arbeidsinnsats", skjønt også den har en temmelig klar politisk tendens i henhold til "minister" Riisnæs' ord: "Den nasjonale arbeidsinnsats er ikke som enkelte sier et slaveri for tyskerne, men en del av den norske innsats mot bolsjevismen". - Alt tyder på at quisling vil søke å reise Rikstinget som en slags grunnlovgivende forsamling. Rikstingets ene avdeling, "Kulturtinget", lar seg sammenkalle når som helst, like lett som det lot seg konstituere den 27. september 1942. Den annen avdeling av Rikstinget, "Næringstinget" har det vist seg vanskelig å konstituere, men det arbeides planmessig og bare tidens utvikling gir svaret.

Vi må være forberedt på ny pågang på hjemmefronten i den kommende tid. Til tross for quislingregjeringens mange indre vanskeligheter er det grunn til å tro at quisling blir sittende med makten, og alt tyder på at terrortaket om folkets strupe kan bli strammere i krigens siste omgang. Om vi skal bukke under eller ikke avhenger av hjemmefrontens ubetingede solidaritet, - den vi kan takke for at Norge inntil nå har bevart sine nasjonale farger uplettet.

vvv vVv vvv